

HBTQ och heder

Homosexualitet är starkt tabu- och skambelagt när heder är norm vilket leder till en extrem utsatthet för HBTQ-personer. I värsta fall förskjuts den homosexuella av sin familj och tvingas leva under dödshot och med skyddad identitet. För att öka skolpersonalens förståelse för vilka starka krafter som finns mot HBTQ-personer kan dokumentärfilmen ”Sämre än djur” (Oscar Hedin, 2009) användas. Filmen handlar om två homosexuella unga personer, en tjej och en kille, som båda har växt upp i familjer där heder är fundamentet. Den kan även användas i undervisningen. Filmen rekommenderas från 13 år och är 57 minuter lång.

I materialet ”Respekt - identitet - mångfald” (2010, SKRUV-projektet) tar Eva Ohlsson upp HBT-personers situation och utsatthet, hur religionen kan användas för att förbjuda och skambelägga, WHO:s definition av sexualitet och dess betydelse för fysisk och psykisk hälsa samt behovet av kunskap för att vi i skolan ska kunna se och bekräfta alla i sin identitet, oavsett sexuell läggning:

HBT-personer

Ungdomar som är öppet homosexuella kan utgöra ett mycket allvarligt hot mot familjens heder. De flesta väljer att leva dolt, smyger med sin relation och lever ett dubbelliv för att undvika repressalier från familjen och fördömanden och uteslutning från omgivningen. I Sverige avkriminaliserades homosexuella förbindelser år 1944 men det är fortfarande straffbart i sjuttio länder runt om i världen. I nio länder, bland annat Saudiarabien och Iran, kan det vara förenat med dödsstraff att vara öppet homosexuell. Tilläggs bör att Socialstyrelsen i Sverige tog bort sjukdomsbegreppet för homosexualitet så sent som 1979. För ungdomar i Sverige som kommer från en stark hederskultur kan homo – eller bisexualitet vara förenat med djup ångest, isolering och ensamhet. Förutom att ungdomarna riskerar att uteslutas ur gemenskapen – familjen och vännerna – blir de också utsatta för strukturell diskriminering i samhället, homofientlighet och sin egen ”komma-utprocess” som i sig kan vara förenad med en djup identitetskrisis.

Religionens roll

Våld och hot mot ungdomar med annan sexuell läggning förekommer i familjer med vitt skilda bakgrunder, religioner och traditioner. Det är inte ovanligt att familjen hänvisar till religionen när de försöker påverka ungdomarna genom att man tolkar de religiösa texterna utifrån att samkönade relationer är förbjudet och att de är förenade med synd och skam. Ungdomarna blir därmed flerfaldigt utsatta eftersom de tillhör en minoritet, är uppväxta i en skamkultur, har en annan sexuell läggning och dessutom blir utsatta för diskriminering av majoritetssamhället. I skolan och på arbetsplatser finns det generellt mycket fördomar och förutfattade meningar om HBT-personer och dessa förstärks i starkt segregerade miljöer där sexuella handlingar enbart får ske mellan man och kvinna inom äktenskapets ramar. Vanliga former av våld när familjen försöker ”korrigera” ungdomarnas sexuella läggning är exempelvis utfrysning, hot, inlåsning, ekonomiska sanktioner, trakasserier, kränkningar, våld, uppmaning till självmord, tvångsäktenskap eller mord.

Kärlek och närhet

Världshälsoorganisationen, WHO, ger en beskrivning av sexualitet som kopplas till både könsidentitet, sexualitet och människans behov av att skapa mening och sammanhang: ”Sexualitet är en integrerad del av varje människas personlighet, och det gäller såväl man och kvinna som barn. Den är ett grundbehov och en aspekt av att vara mänsklig, som inte kan skiljas från andra livsaspekter. Sexualitet är inte synonymt med samlag, den handlar inte om huruvida vi kan ha orgasmer eller inte, och inte heller summan av våra erotiska liv. Dessa kan, men behöver inte, vara en del av vår sexualitet. Sexualitet är mycket mer, den finns i energin som driver oss att söka kärlek, kontakt, värme och närhet, den uttrycks i vårt sätt att känna och väcka känslor samt att röra vid varandra. Sexualiteten påverkar tankar, känslor, handlingar och gensvar och därigenom vår psykiska och fysiska hälsa.”

Behöver kunskap

Med WHO:s breda definition som underlag blir det tydligt att barn och ungdomar behöver information och kunskap om sexualitet i ett brett perspektiv och de behöver bli bekräftade i sin sexuella identitet. Ungefär tio procent av alla ungdomar har en annan sexuell läggning än den heterosexuella men skolpersonalen har fortfarande i mycket stor omfattning heteronormen som utgångspunkt för dialog och kommunikation. En viktig del i integrations- och mångfaldsarbetet på skolorna måste innefatta att alla elever blir sedda och bekräftade i sin identitet oavsett om vi talar om sexuell läggning eller kulturell identitet. Genom att använda ett könsneutralt språk, undvika heteronormativa begrepp och vara öppna och lyhörda för elevernas signaler kan skolpersonalen bidra till att bryta utanförskap och isolering inte minst för homo – eller bisexuella ungdomar med en bakgrund från kyskhetskulturer. (s 37, 38)

Broschyren hittar du på länsstyrelsens webbplats:

<http://www.lansstyrelsen.se/halland/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/jamstallldhet/Respekt%20Identitet%20och%20M%C3%A5ngfald%20Broschyr.pdf>